

sokszor leszólt Balkánra jellemző, a koordinált fellépés helyett többen az egyéni sikerrel próbálkoznak. Németország most el van foglalva az új keleti tartományok integrálásával, neki egyelőre ennyi elég a közép-európai szerepvállalásból. Ausztria már 1990-ben kétségbeesetten tiltakozott a felmerült ötlet ellen, hogy esetleg összehangolja EK-csatlakozását a visegrádi csoporttal, s Busek keleti aktivitása is feltűnően alábbhagyott. Az Expót elutasító bécsi népszavazás jelzésértékű volt: a német kapcsolatokat szorgalmazó Szabadságpárt ugyanis aknáztta ki a bécsiek vonakodását – a várható kényelmetlenségek erősebbnek bizonyultak, mint a Bécs–Budapest világkiállítás, s ezzel a keleti kapcsolatok intenzifikálása. Csehország sokakat meglepő könnyedsége, mellyel tudomásul vette a szlovák elszakadást, hidegfejű számíttással magyarázható: a kellemetlen és fejletlen keleti testvér nélkül közelibbnek tűnik a hőn áhitott EK-tagság – a csehek gondolkodásában most, nem félve a német imperializmustól, felértékelődik középkori betagozódásuk a Német-Római Birodalomba.

Úgy látszik, hogy a történeti áttekintésben felvázolt közép-európai régió nyugati fele – a volt NDK, Ausztria, Csehország, s minden bizonnyal Szlovénia is – szívesen elhagyná a csak koloncnak érzett keleti szomszédokat, s a bizonytalan Közép-Európa helyett a biztos Nyugat-Európában igyekszik minél előbb helyet biztosítani magának. Mindenki helyezkedik, igyekszik jobb pozíciót kicsikarni magának – darwini versenyfutás folyik, melyben a nyertes a centrumhoz, a legfejlettebb régióhoz való tartozást reméli, a vesztes perspektívája a lassú lecsúszás a harmadik világba – hol van itt hely Közép-Európának?

Attól tartok, hogy a közép-európai gondolat visszakerül az antipolitika körébe, a fennálló realitásokat merész gondolati konstrukciókkal elhárítók közé. De talán nem is kell tartani ettől. Egy illúzióval ismét kevesebb – ez még nem baj. Sőt: mint ahogy jelenlegi közállapotaink miatt nem adhatjuk fel demokrácia iránti reményünket és igényünket, ugyanúgy a közép-európai elképzelések jelenlegi fiaskója sem veheti el bizalmunkat és hitünket egy egységes Európában, melynek karakteres részeként kialakulhat a közép-európai entitás. Csak addig kell kibírnunk valahogyan.

